

Budapestre vonatkozó újságcikkek

Szerző: Magyar László

Cím: .....

92
Mikszáth Kálmán
"1959"Pestmegyei Hírlap
1959. I. 16.SZÁZTIZENKÉT ÉVVEL EZEŐT
SZÜLETETT A NAGY PALÓC

(Hely)

(Idő)

(Köt. v. füz.)

(Oldal)

Helyszám

Száziizenkét éve: 1847. január 16-án született Mikszáth Kálmán, a „Nagy Palóc”, ahogyan kortársai tisztelték. Nehezen, hosszú évekig tartó ostrom eredményeképpen törhetett csak át annak az erős várnak a sziklafalait, amellyel a maradiság irástudóinak erdektársasága básiyázta körül önmagát és a magyar irodalmi életet, hogy védekeznek minden új hang és minden új mondanivaló ellen. De amikor aztán mégis áttörte, szinte egyszerűen meghódította az egész akkori magyar közönséget. Meghódoltak tehetsége előtt a Nemzeti Kaszinó urai éppen úgy, mint a polgári szalonok, de szívébe fogadta a „misera plebs”, az akkortájt sbrdeező magyar proletariátus is. Minden réteg persze mást és más látott benne, mást mazsolázott ki élvezetes írásaiból, új muzsikájú karcolataiból. A latifundtumok grófi és főpapi urai a letűnt táblabíró-világ idillikus hangulatát, a gyarapodó polgár a humoristát, akinek finom szatirája igen jót tett emésztésének a zsiros ebédek vagy vacsorák után, a munkás-ság pedig a rendiség gyökeirebe kapaszkodó vármegye kiskirályainak reálisan látó el-lenségét szerették Mikszáth-ban.

A fiatal Mikszáth, miután jogi diplomát szerzett a buda-pesti egyetemen, hazament Nógrád megyei pátriájába és mint megyei esküdt, alaposan megismerhette a közigazgatási

életet, annak jellegzetes figu-ráit, de találkozhatott az alat-tuk vergődő és nekik kiszol-gáltatott nép komor problémái-val is. Azok közé a kivételes írók közé tartozott, akik rögtön önmagukra találnak és megtalálják azt a formát, amely a legjobban megfelel egyéniségüknek. Mikszáth már legelső kísérleteiben is humo-ros rajzokat írt a megyei élet-ről, sőt első írásaival eredmé-nyesen jelentkezett (1872) a budapesti lapoknál. Eleinte nem gondolt arra, hogy író lesz, csak passzióból írogatott, de amikor gazdálkodási vágya elé súlyosabb akadályok kerül-tek, és a megyei tisztújításon is kibuktatták, Budapestre költözött és elbeszéléseivel, humo-ros karcolataival ostromolni kezdte a szerkesztőket. Az is-meretlen fiatalember jóízű írásait elfogadták, de csak alapos átfésülés után közölték. Az iro-dalmi és közéleti konvenciókat tisztelő szerkesztők nagy gond-dal írtották ki belőlük éppen azokat az eredetiségeket, ame-lyek annyira eoénivé tették írásaikat. Nem volt különösebb sikere, első elbeszélés-kötetére sem figyeltek föl. Kedvevesztet-ten hagyta el Budanestet és 1878-ban a Szegedi Napló című, már akkor is hírhírű laphoz szegődött el „újdondász”-nak.

A szegedi publikum hama-rosan fölismerte benne a rendkívüli tehetséget. Lázás érdeklődéssel várta kedvenc lapjában a pompás írásokat, a csipős, humoros kritikákat, amelyekkel annyiszor meg-mosta a város urainak fejét.

Tóth atyafiak című karcolat-gyűjteménye is Szegeden je-lent meg, de ez már országos visszhangot keltett. Népsze-

rűségét még fokozta. A jó pa-lócok című kötete, amely már Budapesten jelent meg, mert a fővárosi Ország-Világ el-csalta Mikszáthot a Szegedi Naplótól, és így újból pesti lakos lett belőle.

Ettől kezdve meredeken ívelt tovább pályája, közben a kis remekművek egész so-rát alkotta meg, és népszerű-sége csakhamar elérte hó-kaiét is.

Szinte felmérhetetlen

az a hatás, amelyet kortársai-ra tett. Generációk tanulják meg tőle a meglátás művé-szetét és abban a pillanatban, amikor a társadalom Mikszáth Kálmán szemével kezdte és tudta nézni az életet, rögtön fölfedezte a nemzeti színű sal-langokkal kendőzött mara-diság minden fonakságát. Mikszáth nemzetnevelő volt a szó legnemesebb értelmé-ben és módszere a leghatáso-sabb módszer.

Hatása nemcsak az iroda-lomban — a számtalan Mik-száth-utánzóra is gondolunk — és nemcsak a közéletben nyi-latkozott meg, hanem más területeken is. Például az új-ságírók felemás világában. Aki az elmúlt fél évszázadban vérbeli újságíró volt, az va-lahogy mind Mikszáth utódjá-nak érezte magát, és a Nagy Palócot vallotta mesterének.

Különösen elevenen élt és ha-tott az emléke Szegeden, ab-ban a városban, ahol pályája kezdetén újdondászokodott, fő-leg az öreg Napló szerkesztő-ségében. Móra Ferenc írta meg egy másik emlékező írá-sában a Szegedi Napló Mik-száth-asztalának izes, kedves történetét. Ha új tollforgató került a szerkesztőségbe, azt a főszerkesztő mindig azzal ült-tette le egy rozoga, tintafol-tos íróasztalhoz, hogy becsül-je meg magát, mert ez az asz-tal — Mikszáth Kálmán asz-tala volt. És az új ember meg-illetődve kezdte meg a neve-zetes asztal mellett munkáját. Ha írt, mindig arra gondolt, hogy a nagy előd milyen mű-gonddal írta meg a legszür-kébb naphirt is, amely iro-dalmi műremekként került tollából a kutyanyelvekre, te-hát ügyelni kell neki is, hogy méltó legyen minden munká-ja Mikszáth emlékéhez. Ez a hit élt benne és tartotta éb-ren lelkében a nemes ambi-ciót mindaddig, amíg egy újabb és fiatalabb újságíró nem került a laphoz, akit a szerkesztő ugyanazzal a me-sével ültetett le egy másik rozoga íróasztal mellé. De akkor már verévé vált a mű-gond, a lelkiismeretesség és ez volt a titka annak, hogy az öreg Napló szerkesztőségéből a magyar újságírás annyi ki-álósága került ki.

Magyar László